

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristön kuvaus

Suomen sotilaallinen toimintaympäristö on muuttunut aiempaa epävakammaksi. Kansainvälinen turvallisuustilanne on heikentynyt ja sotilaalliset jännitteet Pohjois-Euroopassa sekä Itämeren alueella ovat lisääntyneet Krimin valtauksen ja Itä-Ukrainan konfliktin seurauksena. Osana tätä kehitystä Itämeren alueen ja Pohjoiskalotin sotilasstrateginen merkitys on kasvanut. Itämeren alueen valtiot ovat reagoineet turvallisuusympäristön muutoksiin parantamalla asevoimiensa valmiutta nostamalla puolustusbudjettejaan ja lisäämällä puolustusmateriaalihankintoja. Sotilaallinen toiminta Itämeren alueella on lisääntynyt.

Itämeren alueen kehityksen kannalta keskeistä on Venäjän pyrkimys palauttaa suurvalta-asemansa. Se on osoittanut kykenevänsä tekemään nopeasti strategisia päätöksiä ja käyttämään koordinoitusti sotilaallista voimaa ja muita keinoja tavoitteidensa saavuttamiseksi. Venäjä uudistaa jatkuvasti asevoimiensa kalustoa ja toimintatapoja. Kehittämisen painopisteinä ovat korkea valmius, strateginen liikkuvuus, voiman projisointikyky, ilma- ja avaruuspuolustus sekä informaatio- ja kybersodankäyntikyky.

Vastauksena Venäjän toimintaan Nato kehittää sotilaallista pelotetta ja puolustuskykyä Euroopassa. Nato on lisännyt kollektiiviseen puolustukseen keskittyvää harjoitustoimintaa ja kehittää sotilaallista valmiuttaan. Naton läsnäolo Itämeren alueella lisääntyy.

Euroopan unioni pyrkii vahvistamaan puolustusulottuvuutta ja varautuu laaja-alaisten uhkien torjuntaan. Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lauseke (42.7 §) lisää unionin jäsenmaiden välisen puolustusyhteistyön kehittämismahdollisuuksia. Valtaosa Euroopan unionin jäsenmaista nojaa Natoon oman alueensa sotilaallisen puolustuksen varautumisjärjestelyissä.

Sodankäynnin kehityspiirteinä on keinovalikoiman laajentuminen. Informaationsodankäynti, erikoisjoukkojen käyttö sekä kybervaikuttaminen ovat olennainen osa toimijoiden keinovalikoimaa ja näiden yhdistelmiä. Sodan alkamishetken tunnistaminen ja erityisesti ennakoiminen vaikeutuvat. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen, kriisinsietokyky ja huoltovarmuus sekä puolustusyhteistyö korostuvat toimintaympäristön muutoksessa.

Sotilaallista voiman käyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois. Suomen puolustuskyvyn ensisijaisena päämääränä on muodostaa ennaltaehkäisevä kynnys sotilaalliselle voimankäytölle ja sillä uhkaamiselle sekä kyky torjua maahamme kohdistuvat hyökkäykset. Tulevien vuosien osalta haasteena säilyy se, että sotilaallisten kriisien ennakkovaroitusaika on lyhentynyt samalla kun sotilaallisen voimankäytön mahdollisuus Itämeren alueella on lisääntynyt.

Suomen puolustaminen edellyttää kykyä toimia maa-, meri-, ilma- ja kybertoimintaympäristöissä. Erityisiä puolustuskyvyn kehittämisvaatimuksia ovat tiedustelukyky, valmius toimia nopeasti kehittyvissä tilanteissa, kyky selviytyä kauaskantoisten asejärjestelmien vaikutuksilta sekä kattava kyberpuolustuskyky. Turvallisuustilanteen muutokset edellyttävät nopeaa ja joustavaa reaktio- ja päätöksentekokykyä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Suomen puolustus perustuu yleiselle asevelvollisuudelle ja koko maan puolustamiselle. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi harjoittaa aktiivista ulkopoliittikkaa, vahvistaa maamme puolustuskykyä ja tiivistää kansainvälistä turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä. Puolustuksen uskottavuudesta huolehditaan kaikissa olosuhteissa ja sitä kehitetään vastaamaan toimintaympäristön kasvaneita vaatimuksia. Turvallisuusympäristön muutoksen arvioidaan olevan pitkäkestoinen.

Puolustuksen ennaltaehkäisykyky perustuu toimintaympäristöön suhteutettuun valmiuteen ja torjuntakykyyn. Suomi varautuu sotilaallisten uhkien torjuntaan ylläpitämällä nykymuotoista, suorituskykyisiin asejärjestelmiin ja laajaan reserviin perustuvaa puolustusratkaisua. Suomen puolustaminen edellyttää toimintaympäristöön suhteutettua maa-, meri-, ja ilmapuolustuksen sekä niitä tukevien yhteisten suorituskykyjen muodostamaa kokonaisuutta sekä kykyä ottaa vastaan kansainvälistä apua. Puolustuksen ylläpidon ja kehittämisen painopisteet ovat kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittäminen, käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaaminen sekä tiedustelu, kyberpuolustus ja kaukovaikuttaminen.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tärkeimmät osatekijät ovat Suomen laissa hallinnonalalle säädetyt tehtävät sekä hallitusohjelman, valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä puolustusselonteon ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategian linjausten ja niissä asetettujen tavoitteiden toteuttaminen.

Valtioneuvoston hyväksymiin valtion taloutta ja toimintapolitiikkaa koskeviin linjauksiin perustuen puolustusministeriön hallinnonalalle asetetaan seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- *Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka*
- *Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky*
- *Turvallinen yhteiskunta*
- *Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen*

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista arvioidaan puolustusministeriössä itsearviointina hallituksen vuosikertomuksen laatimisesta annetun ohjeistuksen mukaisesti. Arvioinnin perustana on toimintavuoden toteuma suhteessa pitkän aikavälin tavoitetilään, jossa lähtökohtana on toimintaympäristöön suhteutettu valmius ja torjuntakyky.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla sitoudutaan edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kaikessa päätöksenteossa huomioiden hallinnonalan erityispiirteet sekä varusmieskoulutuksen osalta lisääntyvä maahanmuutto. Tarkoituksena on jatkaa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista lainsäädäntötyössä ja hankkeissa sekä toiminnan ja talouden ohjauksessa.

Kirjanpitoyksiköissä ylläpidetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia. Tavoitteena on edistää tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen työympäristön ja johtamisen kehittymistä korjaamalla tai poistamalla epätasa-arvoon tai syrjintään johtavia toimintatapoja. Toiminnassa seurattavia kohteita eri työntekijä- ja ikäryhmät huomioiden ovat muun muassa palkkaus, urasuunnittelu, koulutus, poissaolot, työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, työpaikkakiusaaminen sekä häirintä ja syrjintä eri muodoissa.

Toteutumista seurataan henkilöstön työilmapiiri- ja asevelvollisten loppukyselyillä. Naisten hakeutumista sotilastehtäviin ja vapaaehtoiseen asepalvelukseen edistetään.

Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” ja sitä tukevan kansallisen toimintaohjelman -periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat sisällytetään sotilaalliseen kriisinhallintatoimintaan jo koulutusvaiheessa. Tavoitteena on, että naisten osuus kriisinhallintahenkilöstöstä on vähintään 7 % ja gender-neuvonantajien sekä -yhdyshenkilöiden määrää lisätään. Puolustushallinto on mukana NORDEFECO-yhteistyössä kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa.

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärä

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärän väheneminen noin 70 henkilötyövuodella johtuu pääosin Puolustusvoimien henkilöstösuunnittelun perusteena käytetystä, edellisvuotta alhaisemmasta tehtävien täyttöasteesta sekä Puolustushallinnon rakennuslaitoksen henkilöstömäärän vähenemisestä.

Päätöksen valtuudet momenteittain (milj. euroa)

	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
27.10.01 Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) — tilausvaltuus	199,7	166,4
27.10.18 Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v) — tilausvaltuus	501,0	1 597,1

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2016—2018

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018 1000 €	%
01. Puolustuspolitiikka ja hallinto	301 915	381 683	388 940	7 257	2
01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	15 200	14 710	14 048	-662	-5
21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	2 875	2 875	2 875	—	0
29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	283 840	364 098	372 017	7 919	2
10. Sotilaallinen maanpuolustus	2 463 356	2 396 133	2 431 440	35 307	1
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 899 710	1 914 331	1 946 711	32 380	2
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)	559 617	475 173	478 100	2 927	1
19. Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi (siirtomääräraha 3 v)	2 000	4 600	4 600	—	0
50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	2 029	2 029	2 029	—	0
30. Sotilaallinen kriisinhallinta	35 797	51 903	57 034	5 131	10
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	35 761	51 893	57 024	5 131	10
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	36	10	10	—	0
Yhteensä	2 801 068	2 829 719	2 877 414	47 695	2

Henkilöstön kokonaismäärä 12 660 12 830 12 760

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Selvitysosa:

PUOLUSTUSMINISTERIÖ

Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikan ja puolustusyhteistyön, sotilaallisen maanpuolustuksen, muiden viranomaisten tukemisen ja sotilaallisen kriisinhallinnan ohjauksesta, valmistelusta ja seurannasta sekä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisesta. Toiminnan painopisteenä on 2020-luvun sotilaallisen maanpuolustuksen toimintaedellytysten turvaaminen osana kokonaisturvallisuutta.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Puolustusministeriölle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyt hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä puolustusselonteon linjausten toimeenpano hallinnonalalla
- puolustuskyvyn pitkän aikavälin kehittämisperusteiden valmistelu ja siihen liittyvä ohjaus
- monikansallisen, alueellisen ja kahdenvälisen puolustusyhteistyön syventäminen ja monipuolistaminen erityisesti Yhdysvaltojen ja Ruotsin kanssa sekä EU-puheenjohtajuuskauteen 2019 liittyvä valmistelu
- hallinnonalan toimintaedellytyksiin vaikuttavien keskeisten lainsäädäntöhankkeiden jatkovalmistelu ja toteuttaminen
- ministeriön yhteisen tilannetietoisuuden kehittäminen
- puolustushallinnon tehtävien edellyttämä ja toimintaympäristön muutoksiin vastaava puolustuskyky
- strategisten suorituskykyhankkeiden kokonaisuuden hallinta
- puolustuskyvyn kehittämistä ja huoltovarmuutta turvaava kansainvälinen yhteistoiminta erityisesti EU:n, Naton ja pohjoismaiden kanssa
- kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevien edellytysten varmistaminen
- materiaalipoliittisten linjausten toteutuminen keskeisten hankkeiden ja kehittämisohjelman toimeenpanossa
- toimintaedellytykset hallinnonalan henkilöstöjärjestelmän ja asevelvollisuuden ylläpidolle ja kehittämiselle pitkäjänteisesti
- tilahallinnan ja ympäristönsuojelun kehittämislinjausten toteutuminen kokonaistarkastelun ja puolustusvoimauudistuksen mukaisesti
- valtionhallinnon ja erityisesti turvallisuusviranomaisten yhteisten ICT-palveluiden kehittäminen ja käyttöönotto hallinnonalalla.
- kokonaisturvallisuuden yhteensovittaminen ja kehittäminen yhteiskunnan turvallisuusstrategian periaatteiden mukaisesti
- toimintaedellytykset osallistumiselle sotilaalliseen kriisinhallintaan sekä siihen liittyvä toimeenpanon ohjaus.

PUOLUSTUSHALLINNON RAKENNUSLAITOS

Rakennuslaitoksen toiminta-ajatuksena on järjestää maanpuolustukselle laadukkaat ja tarkoituksenmukaiset kiinteistöpalvelut kaikissa oloissa. Rakennuslaitos toimii puolustushallinnon kiinteistöalan osaamiskeskuksena, josta puolustushallinto saa tarvitsemansa kiinteistö- ja ympäristöalan asiantuntemuksen ja niihin liittyvät palvelut.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Puolustushallinnon rakennuslaitokselle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Rakennuslaitosta kehitetään ottaen huomioon valtiokonsernin linjaukset, puolustushallinnon strategiat, tilahallinnan kokonaistarkastelusta (TILKO) ja tilahallinnan sopeuttamisesta tehdyt linjaukset.
- Puolustushallinnon rakennuslaitoksella tulee olla valmius tukea Puolustusvoimien poikkeusolojen suorituskykyä annettujen valmiusvaatimusten mukaisesti. Rakennuslaitos toteuttaa valmiussuunnittelua Puolustusvoimien antamien suunnitteluperusteiden mukaisesti.
- Rakennuslaitos järjestää yhdessä osapuolten kanssa kustannustehokkaasti tilojen ja alueiden asiantuntija-, kunnossapito-, kiinteistönhoito-, energia-, siivous- ja ympäristösuojelun asiantuntijapalvelut sekä Puolustusvoimien tilaamat tarveselvitykset ja rakennuttamispalvelut sekä omistajan tilaamat hankesuunnitelmat. Palvelut järjestetään siten, että niissä on otettu huomioon poikkeusolojen vaatimukset, energiatehokkuus ja ympäristövaikutukset. Palvelut sisällytetään vuosittain tehtäviin palvelusopimuksiin.
- Rakennuslaitos ylläpitää ajan tasalla olevaa tilannekuvaa kiinteistöjen, rakennusten, rakenteiden, verkostojen sekä teknisten laitteistojen rakenteellisesta ja teknisestä kunnosta. Rakennuslaitos toimittaa ylläpitämistään järjestelmistä ajantasaisia tietoja Puolustusvoimien ja omistajan käytössä oleviin järjestelmiin.
- Rakennuslaitos kehittää kykyään tukea Puolustusvoimia sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa toimeksiantojen mukaisesti.
- Puolustushallinnon rakennuslaitos kehittää osaamistaan ja palveluiden vaikuttavuuttaan osallistumalla resurssien puitteissa kiinteistö- ja ympäristöalan kansainväliseen ja yhteispohjoismaiseen yhteistyöhön.

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 048 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (Munitions Safety Information Analysis Center) ja Euroopan puolustusviraston sekä muiden kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen

2) ETY-järjestön luottamusta ja turvallisuutta lisäävien toimien täytäntöönpanosta sekä näistä johtuvista hallinnollisista toimista aiheutuvien menojen maksamiseen

3) Turvallisuuskomitean sihteeristön menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet¹

	2016 toteutuma	2017 ennakoitu	2018 arvio
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuus			
Menot toimintoalueittain (1 000 euroa)			
Puolustuspoliittinen vaikuttaminen	2 208	2 282	1 826
Puolustuskyvyn ylläpito ja kehittäminen	3 020	3 123	2 492
Puolustuskyvyn käyttö	585	601	495
Ohjaustoiminnot	9 593	4 386	4 860
Tukitoiminnot		4 928	5 333
Yhteensä	15 406	15 320	15 006
Tuottavuus			
Henkilötyövuodet toimintoalueittain			
Puolustuspoliittinen vaikuttaminen	18	27	14
Puolustuskyvyn ylläpito ja kehittäminen	31	19	23
Puolustuskyvyn käyttö	7	5	5
Ohjaustoiminnot	76	41	45
Tukitoiminnot		41	49
Yhteensä	132	133	136

¹⁾ Tiedot ovat kassamenopohjaisia ja vuoden 2016 tukitoiminnot on vyörytetty ydin- ja ohjaustoiminnoille. Eri vuosien tiedot eivät ole vertailukelpoisia ydintoimintojen päivityksestä johtuen.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 ennakoitu	2018 tavoite
Työtyytyväisyys (1—5)	3,88	3,8	3,8
— naiset	3,61		
— miehet	4,11		

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	15 355	14 756	14 094
Bruttotulot	155	46	46
Nettomenot	15 200	14 710	14 048
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 065		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 859		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkaliukumasäästön VNHY-osuuden tarkistus (siirto momentille 23.01.01)	-5
Säästöjen VNHY-osuuden palautus momentilta 23.01.01	26
TUVE-menot (siirto momentille 27.10.01)	-400
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-5
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-2
Palkkaliukumasäästö	-47
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-5
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-98
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-100
Työajan pidentäminen (Kiky)	-10
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-16
Yhteensä	-662

2018 talousarvio	14 048 000
2017 talousarvio	14 710 000
2016 tilinpäätös	15 200 000

21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 875 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen samoin kuin tuottavuushankkeiden toimeenpanoon.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä kertyneitä säästöjä 75-prosenttisesti vastaavat määrärahat. Määrärahaa on tarkoitettu käyttämään hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan virastojen ja laitosten tuottavuuden paranemista.

2018 talousarvio	2 875 000
2017 talousarvio	2 875 000
2016 tilinpäätös	2 875 000

29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 372 017 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtori (siirto momentilta 28.01.29)	318
Tasomuutos	7 601
Yhteensä	7 919

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	372 017 000
2017 talousarvio	364 098 000
2016 tilinpäätös	283 840 370

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet

Vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tärkein mittari on Puolustusvoimien kyky toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä. Sen perustana on tarkoituksenmukainen rauhan ajan organisaatio ja toimintamalli (toiminnallinen tehokkuus) ja niillä tuotettu suorituskyky (tuotokset ja laadunhallinta sekä henkisten voimavarojen hallinta).

Puolustusvoimille asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Puolustusvoimilla on riittävän ennakkovaroituksen mahdollistava sotilasstrateginen tilannekuva.
- Puolustusvoimat valvoo alueellista koskemattomuutta sekä ennalta ehkäisee ja tarvittaessa torjuu alueloukkaukset.
- Puolustusvoimilla on valmius torjua sotilaallisen voiman käyttö ja sillä uhkaaminen koko maan alueella.
- Puolustusvoimat kykenee muodostamaan painopisteen kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti torjuessaan sotilaallisen voiman käyttöä.
- Puolustusvoimilla on valmius tukea muita viranomaisia.
- Puolustusvoimilla on valmius kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen.

Tuotokset ja laadunhallinta

Puolustusvoimien tärkeimmät tuotokset ovat suorituskykyiset joukot ja järjestelmät, joilla toteutetaan lakiin perustuvia tehtäviä: Suomen sotilaallista puolustamista, muiden viranomaisten tukemista sekä osallistumista kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa. Nämä lakisääteiset tehtävät konkretisoituvat rauhan aikana mm. seuraavina Puolustusvoimien tuotoksina:

- Alueellista koskemattomuutta on valvottu.
- Alueloukkauksiin on reagoitu tilanteen vaatimalla tavalla.
- Alueellinen koskemattomuus on turvattu.
- Joukkojen ja järjestelmien ylläpidon vaatimusten mukainen joukkotuotanto on toteutettu.
- Pyydetyt virka-aputehtävät on toteutettu.
- Uusien sotilaallisen kriisinhallintaoperaatioiden edellyttämät joukot on koulutettu ja varustettu.

Suorituskykyvaatimukset täyttävät, tuotetut sodan ajan joukot arvioidaan Puolustusvoimien sisäisessä prosessissa. Käytettävyyden, materiaalin kunnossapidon ja ampumatarvikkeiden sekä keskeisten hankkeiden kokonaiskuva käydään vuosittain läpi osana talousarvion toimeenpanoa ja tulosojausta.

Tuotosten ja laadunhallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita:

Tuotokset	2016 toteutuma	2017 ennakoitu	2018 arvio
Koulutetut varusmiehet (lkm)	20 671	20 900	20 400
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset ja muut maastovuorokaudet (lkm)	35	35	35
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	18 443	18 000	18 000
Kertausharjoituskoulutetut reserviläiset/ sodan ajan joukkoihin sijoitetut (%)	8,0	7,8	6,4
HN-lentotunnit (lkm)	8 797	8 800	8 800
NH90-lentotunnit (lkm)	1 666	1 650	1 650
Alusvuorokaudet (lkm)	1 215	1 250	1 300

Laadunhallinta	2016 toteutuma	2017 ennakoitu	2018 arvio
Kouluttajien määrä/koulutusjoukkue (lkm)	2,4	2,5	2,5
Koulutuksen laatu ("armeija-aika" 1—5, varusmiesten loppukysely)	4,2	4,0	4,0
Reservin koulutuksen laatu (koulutuksen laatu ja vaikuttavuus, 1—5)	4,1	3,6	3,8

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnallisen tehokkuuden tärkein mittari on tarkoituksenmukainen organisaatio ja toimintamallin siten, että suorituskyky kyetään tuottamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti asetetuista suorituskykyvaatimuksista tinkimättä. Puolustusvoimien toimintatapoja kehitetään tähän liittyen mm. seuraavilla osa-alueilla:

- puolustusmateriaalin hankintaprosessin suunnittelun, toteutuksen ja seurannan tehostaminen
- kumppanuudet, joilla tavoitellaan palvelujen ja valmiuden varmistamista kaikissa oloissa kustannustehokkaasti
- puolustusyhteistyön syventäminen suorituskykyjen ylläpitoon ja rakentamiseen liittyen
- digitalisaation mahdollisuuksien kartoittaminen ja hyödyntäminen.

Toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukuja/seurantakohteita:

Toiminnallinen tehokkuus	2016 toteutuma	2017 ennakoitu	2018 arvio
Taloudellisuus			
Varusmiespäivän hinta (euroa)	48	47	48
Reserviläispäivän hinta (euroa)	147	166	160
Henkilötyövuoden hinta (euroa)	58 559	56 984	57 395
Tuottavuus			
Koulutetut varusmiehet/varusmiespalvelukseen tulleet (%)	84	85	85
Pääesikunnan ja puolustushaarojen ja esikuntien henkilötyövuosimäärä/Puolustusvoimien henkilötyövuosimäärä yhteensä (%)	12	12	12

	2016	2017	2018
	toteutuma	ennakoitu	arvio
Toiminnallinen tehokkuus			
Kannattavuus			
Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-% on vähintään	101	105	105

Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä keskitytään ydintoimintaan ja tavoitellaan kustannussäästöjä.

Puolustusvoimien henkilöstö

- Henkilöstövoimavaroja keskitetään ydintoimintoihin: toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen, uusien suorituskykyjen ylläpidon ja kehittämisen tehtäviin.
- Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä huomioidaan valmiuden ja kansainvälisen yhteistoiminnan ja kriisinhallinnan asettamat vaatimukset.
- Henkilöstömäärä 12 000 on vähimmäismäärä nykyisten tehtävien toteuttamiselle.

Asevelvollisuus

- Sodan ajan joukkojen kokonaisvahvuutta kasvatetaan siten, että kokonaisvahvuus on 280 000.
- Naisten asepalveluksen kehittämistä jatketaan.
- Naisten hakeutumista kriisinhallintatehtäviin edistetään.
- Kutsuntoja parannetaan kehittämällä digitaalisia informaatiopalveluita.
- Varusmiespalveluksessa hyödynnetään yhä enemmän asevelvollisten erityisosaamista.
- Varusmiespalveluksessa hyödynnetään verkko-, virtuaali- ja simulointijärjestelmiä entistä enemmän.
- Reserviläisten osaamista hyödynnetään nykyistä paremmin sodan ajan joukoissa.

Maanpuolustustahto ja vapaaehtoinen maanpuolustustyö

- Maanpuolustustahtoa ylläpidetään asevelvollisten laadukkaalla koulutuksella ja tukemalla vapaaehtoista maanpuolustustyötä.
- Maanpuolustuskoulutusyhdistystä kehitetään strategisena kumppanina.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita:

	2016	2017	2018
	toteutuma	ennakoitu	arvio
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuosimäärä (htv), mom. 27.10.01	11 791	11 927	11 879
Sairauspoissaolot (työpäivää/henkilötyövuosi)	7,6	-	-
Kokonaistyötyytyväisyys (työilmapiiri, 1—5)	4,1	-	-

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 946 711 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) ulkomaalaisille oppilaille annettavasta sotilaskoulutuksesta ja Puolustusvoimien joukkojen kansainvälisestä harjoitustoiminnasta ja sen valmisteluista sekä muusta Puolustusvoimien kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään 2 600 000 euroa palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamiseen Puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen tai puolustusministeriön määräämäksi siirtymäajaksi puolustushallinnon rakennemuutoksen henkilöstöjärjestelyihin liittyvistä syistä tai muihin puolustushallinnon vastaaviin tarpeisiin perustuen
- 3) enintään 155 000 euroa sotainvalideille ja sotaveteraaneille, maanpuolustustyölle, partiolaistoimintaan sekä merkittävälle urheilu- ja muille vastaaville tapahtumille suoritettavan liiketaloudellisiin perustein hinnoitellun maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen
- 4) Puolustusvoimien toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja monikansallisten yhteishankintajärjestelyjen kuluosuuksiin
- 5) Vapaudenristin Ritarikunnan menoihin
- 6) kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten ja kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen
- 7) Puolustusvoimien tarpeita vastaavaan museotoimintaan liittyvien menojen maksamiseen
- 8) vapaaehtoisen asepalveluksen kutsuntaterveystarkastuksista aiheutuviin menoihin.

Valtuus

- 1) Vuonna 2018 saa tehdä Puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtion talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2018—2022 enintään 166 441 000 euroa (Vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuus).
 - 2) Vuonna 2018 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.
 - 3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.
- Uusiin tilausvaltuuksiin sisältyvien tavaroiden ja palvelujen hintojen tarkistuksista aiheutuvien lisämenojen maksamiseen käytetään Puolustusvoimien toimintamenoihin vuosittain myönnettäviä määrärahoja.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat sekä niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa: Momentin bruttomenojen 1 978,8 milj. euroa arvioidaan jakautuvan seuraavasti: palkkausmenot 769,3 milj. euroa, materiaalsen valmiuden menot (pl. palkat) 458,6 milj. euroa, kiinteistömenot 263,0 milj. euroa, asevelvollisten koulutuksen ja ylläpitohuollon menot (pl. palkat) 160,3 milj. euroa sekä muut toimintamenot 327,6 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Peruslentokoulutus VN-kalustolla - tilausvaltuus	2 424					2 424
KASI-järjestelmän ylläpito -tilausvaltuus	3 000	3 000	3 000			9 000
Vuoden 2015 toimintamenojen tilausvaltuus	10 207					10 207
Kunnossapidon kumppanuus (Millog) - tilausvaltuus	95 559	95 131	93 897			284 587
Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän hankinta -tilausvaltuus	15 000					15 000
Vuoden 2016 toimintamenojen tilausvaltuus	41 892	8 986	6 380	5 600		62 858
Vuoden 2017 toimintamenojen tilausvaltuus	111 341	36 945	26 330	8 754		183 370
Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän palveluhankinta - tilausvaltuus	2 157	4 581	4 581			11 319
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	281 580	148 643	134 188	14 354		578 765
Uudet tilausvaltuudet						
Vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuus	14 588	115 401	27 452	4 500	4 500	166 441
Uudet tilausvaltuudet yhteensä	14 588	115 401	27 452	4 500	4 500	166 441
Valtuudet yhteensä	296 168	264 044	161 640	18 854	4 500	745 206

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 48 henkilötyövuotta vuoteen 2017 verrattuna. Vähennys aiheutuu pääosin henkilöstösuunnittelun perusteena käytetystä edellisvuotta alhaisemmasta tehtävien täyttöasteesta.

Vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuudella kehitetään logistiikkajärjestelmän joukkojen suorituskykyä ja tuetaan aselajijoukkojen huoltoa sekä hankitaan varaosia ja materiaalin kunnossapitopalveluja.

Uusi tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	1 880 800	1 949 453	1 978 773
Bruttotulot	29 331	35 122	32 062
Nettomenot	1 859 469	1 914 331	1 946 711
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	109 496		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	149 724		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 820	2 113	1 960
— muut tuotot	16 477	17 085	16 501
Tuotot yhteensä	18 297	19 198	18 461
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	16 836	16 461	16 527
— osuus yhteiskustannuksista	1 208	1 821	1 009
Kustannukset yhteensä	18 044	18 282	17 536
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	253	916	925
Kustannusvastaavuus, %	101	105	105
Hintatuki	175	155	155
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	428	1 071	1 080

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakollinen kustannustasotarkistus (2018)	16 792
Momenttien 27.10.18 ja 27.10.01 väliset siirrot	-13 585
Puolustusvoimien ruokahuolto (HO 2015)	-3 000
Sopimussotilaiden palkkaaminen	2 000
Sopimussotilaiden palkkaaminen (v. 2017 myönnetyn kertaluonteisen lisäyksen poistuminen)	-296
Sotilastiedustelulain edellyttämä lisärahoitus	5 120
Toteutunut kustannustasotarkistus (2016)	-11 992
Turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämä valmiuden parantaminen	50 000
TUVE-menot (siirto momentilta 27.01.01)	400
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-908
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-363
Palkkaliukumasäästö	-3 847

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-375
Toimintameno säästö (HO 2015)	-5 540
Työajan pidentäminen (Kiky)	-671
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-1 251
Vuokrien indeksikorotus	545
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-649
Yhteensä	32 380

2018 talousarvio	1 946 711 000
2017 talousarvio	1 914 331 000
2016 tilinpäätös	1 899 710 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 478 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) puolustusmateriaalin hankkimisesta ja Puolustusvoimien turvallisuushankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä hankittujen järjestelmien testaukseen ja käyttökoulutukseen
- 2) puolustusmateriaalihankintoihin ja Puolustusvoimien turvallisuushankintoihin välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan
- 3) puolustusmateriaalin sodan ajan välttämättömän varastotarpeen mukaisten varaosien ja vaihtolaitteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 131 993 000 euroa.

Valtuus

1) Vuonna 2018 saa tehdä sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien materiaaliseen kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2018—2027 enintään 1 597 110 000 euroa (Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2018) -tilausvaltuus).

PVKEH 2018 -tilausvaltuuden enimmäismäärän mukaiset suoritukset voidaan sitoa alaa kuvaavaan hintakehitykseen vuoden 2018 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen.

2) Vuonna 2018 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisena.

Selvitysosa:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Valmiusyhtymien varustaminen (VYV 1) -tilausvaltuus	19 100					19 100
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2012) -tilausvaltuus	6 057	5 000				11 057
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2014) -tilausvaltuus	49 950	51 000	22 000			122 950
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2015) -tilausvaltuus	19 025	12 500				31 525
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2016) -tilausvaltuus	54 900	12 000	12 355			79 255
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2017) -tilausvaltuus	85 635	116 313	95 723	27 299	99 130	424 100
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	234 667	196 813	130 078	27 299	99 130	687 987
Uusi tilausvaltuus						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2018) -tilausvaltuus	111 440	370 750	272 520	249 900	592 500	1 597 110
Uusi tilausvaltuus yhteensä	111 440	370 750	272 520	249 900	592 500	1 597 110
Valtuudet yhteensä	346 107	567 563	402 598	277 199	691 630	2 285 097

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen perustuu seuraaviin Puolustusvoimien kehittämisohjelmiin sekä niissä kehitettäviin suorituskykyihin:

Kehittämisohjelma / Suorituskyky / Tavoite

Puolustusvoimien johtamisen kehittämisohjelma

Rakennetaan Puolustusvoimien yhteinen suorituskykyjen käyttöä tukeva johtamisjärjestelmä sekä tuetaan yhteisoperaatioiden johtamista kehittämällä yhteistä tilannetietoisuutta ja varmennettuja operatiivisia tietoteknisiä palveluita. Hyödynnetään viranomaisten yhteisiä johtamisjärjestelmiä ja arjen ratkaisuja taistelunjohtojärjestelmän tukena.

- korvataan puolustushaarojen itsenäisiä järjestelmiä ja sovelluksia yhteisellä johtamisjärjestelmällä
- luodaan edellytyksiä operaatioiden johtamiselle muuttamalla ja uusimalla teknisiä rakenteita ja palveluita

- kehitetään integroidun tiedustelun, valvonnan ja johtamisen tiedonsiirtoa ja tietoteknisen alustan liityntäkykyä
- uudistetaan tietohallintoa, toteutetaan tietotekninen integraatio, lisätään hallinnollisissa tietopalveluissa valtionhallinnon keskinäistä yhteistoimintaa ja muita kumppanuusratkaisuja sekä siirretään henkilöstövoimavaroja hallinnollisista tietopalveluista operatiiviseen tietojenkäsittely-ympäristöön
- laajennetaan toiminnanohjausjärjestelmien hyödyntämistä tavoitteena toimintavarmuuden ja kustannustehokkuuden lisääminen
- jatketaan Puolustusvoimien 2020-luvun tarpeita vastaavan puolustushaarojen yhteisen tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän arkkitehtuurin luomista, jolla mahdollistetaan sähköinen, kansainvälinen tieto- ja tilannekuvavaihto
- kehitetään kyberpuolustuskykyä.

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamistuen kehittämisohjelma

Ylläpidetään ja kehitetään päätöksenteon ja yhteisoperaatioiden johtamisen tukena tarvittavaa ennakkovaroituskkyä, toimintaympäristötietoisuutta sekä valvonta- ja maalitilannekuvaa.

- ylläpidetään ja kehitetään tiedonhankinta- ja analysointikykyä
- ylläpidetään ilma-valvonnan kauko- ja keskivalvontaa
- ylläpidetään ja kehitetään ilmasta tapahtuvaa tiedustelu- ja valvontakykyä
- ylläpidetään tiedustelun tietojärjestelmää
- kehitetään Puolustusvoimien yhteisen maalitilannekuvan luomista
- kehitetään sotilastiedustelun kykyä tukea tulenkäyttöä ja vaikuttamista.

Puolustusvoimien taistelujärjestelmän yhteisten suorituskykyjen kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään suorituskykyjä, joilla vaikutetaan operatiivisesti merkittäviin kohteisiin.

- hankitaan kaukovaikuttamisen ampumatarvikkeita
- jatketaan Puolustusvoimien erikoisjoukkojen ja helikopterijärjestelmän rakentamista
- aloitetaan korvaavan meritorjuntaohjauksen hankinnat.

Puolustusvoimien logistiikan kehittämisohjelma

Ylläpidetään Puolustusvoimien yhteinen logistinen järjestelmä, jolla varmistetaan joukkojen toimintakyky.

- jatketaan logistiikan joukkojen varustamista ja aloitetaan aselajijoukkojen huollon varustaminen
- kehitetään ja ylläpidetään ilmakuljetuskkyä
- jatketaan alueellisten joukkojen materiaalihankintoja täydennys-, kuljetus- ja kunnossapitojärjestelmän puutteiden korvaamiseksi
- jatketaan ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintoja.

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään alueellisten ja operatiivisten joukkojen tulivoimaa, suojaa ja liikkuvuutta sekä ylläpidetään operatiivisten joukkojen suorituskykyä.

- ylläpidetään ja kehitetään maavoimien taktista ja operatiivista liikkuvuutta
- kehitetään kohtaamistaistelukykyä
- ylläpidetään alueellista ja kehitetään operatiivista tykistöä mukaan lukien raskas raketinheitto
- kehitetään taistelijan varustusta
- ylläpidetään pioneeri- ja suojeluvälineitä.

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään meriyhteyksien turvaamiskykyä, miinantorjuntakykyä ja rannikkojoukkojen liikkuvuutta.

- otetaan käyttöön uudet miinantorjunta-alukset
- ylläpidetään taistelualuskaluston suorituskykyä
- ylläpidetään ja kehitetään miinoittamis- ja raivauskykyä
- ylläpidetään rannikkojoukkojen liikkuvuutta ja tulivoimaa
- kehitetään vedenalaista vaikuttamiskykyä
- valmistellaan Laivue 2020 hankintaa.

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Ylläpidetään ilmatorjunnan sekä Hornet-järjestelmän suorituskykyä.

- jatketaan Hornet-torjuntahävittäjien elinjaksopäivitystä (MLU2) sekä hankitaan hävittäjäkalustojen elinkaaren turvaavia kriittisiä koneiden sekä moottoreiden vaihtolaitteita ja osia
- jatketaan ilmasta maahan -suorituskyvyn rakentamista
- kehitetään taistelutukikohtia
- jatketaan poistuvan alkeislentokoulutuskaluston korvaamista
- korvataan ilmatorjunnan poistuvia suorituskykyjä.

Puolustusvoimien joukkotuotantojärjestelmän kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään joukkorakenteen mukaiset suorituskykyiset joukot sekä luodaan edellytykset joukkojen perustamiselle.

- jatketaan taistelukoulutuksen oppimisympäristön kehittämistä.

Puolustusvoimien toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään kattavia ohjausmenettelyjä ja yhtenäisiä periaatteita, joilla pyritään edistämään kokonaisuuksien hallintaa, läpileikkaavuutta, tuloksellisuuden varmistamista sekä tuottavuutta ja kustannustehokkuutta päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanossa.

- tuotetaan tutkimustietoa ensisijaisesti Puolustusvoimien strategisen suunnittelun tarpeisiin
- kehitetään joukkojen harjoitustoimintaa sekä ylläpidetään ja kehitetään yhteisiä oppimisympäristöjä.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uusi PVKEH 2018 -tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen 2018 (PVKEH 2018) -tilausvaltuus

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamistuen kehittämisohjelmassa toteutetaan merivoimien passiivisen omasuojan suorituskyvyn käyttöön jatkaminen sekä sotilastiedustelun maalittamistuen kehittäminen.

Puolustusvoimien johtamisen kehittämisohjelman Maapuolustuksen infrastruktuuri -hankkeella rakennetaan liityntäverkkoa sekä taistelunjohtoverkkoa osana verkostoavusteista puolustusta varustettaville taisteluosastoille ja yhtymille. Kyseisten joukkojen esikunnat, komento- ja johtamispaikat varustellaan viestijärjestelmiin liittymiskykyisiksi. Varustelulla mahdollistetaan johtaminen maavoimien kaikilla tasoilla osana verkostoavusteista puolustusta. Osa varusteluista toteutetaan modernisoimalla nykyistä johtamisajoneuvokalustoa.

Puolustusvoimien taistelujärjestelmän yhteisten suorituskykyjen kehittämisohjelmassa luodaan Puolustusvoimien yhteisen vaikuttamiskyvyn perusta rakentamalla tärkeimmät vaikuttamisen asejärjestelmät sekä laatimalla ja testaamalla Puolustusvoimien yhteisen vaikuttamisen operatiivinen konsepti osana tutkimus- ja operatiivista toimintaa. Kehittämisohjelmassa korvataan Hamina- ja Rauma-luokan aluksilla sekä meritorjuntaohjuspattereilla nykyisin käytössä oleva vanheneva meritorjuntaohjusjärjestelmä. Lisäksi hankitaan ilmasta maahan suorituskyvyn ylläpitoon ja kehittämiseen ampumatarvikkeita.

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa ylläpidetään joukkojen liikkuvuutta modifioimalla nykyistä ajoneuvokalustoa. Vanhenevia ajoneuvoja korvataan uusilla tai lisähankinnoilla. Joukkojen torjuntakyvyn ja paikallispuolustuksen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi kehitetään kranaatinheitinkomppanioiden johtamista, joukkojen panssarintorjuntakykyä ja taistelijan vaikuttamiskykyä. Lisäksi kehittämisohjelmassa ylläpidetään maapuolustuksen tulenkäyttöjärjestelmää, kehitetään maavoimien joukkojen suojaa maastouttamisen ja suojelun osalta sekä rakennetaan kansainvälistä yhteensopivuutta sekä muuta materiaalia kansainvälisen toimintaympäristön ja olosuhteet huomioon ottaen.

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa kehitetään ja täydennetään ilmavoimien tukikohtajoukkojen materiaalista valmiutta.

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa korvataan poistuvat suorituskyvyt uudella taistelualuslaivueella 2025 mennessä. Laivue 2020 koostuu Taistelualus 2020 -luokan aluksista, joilla kaikilla on kyky valvoa ja vaikuttaa ilmaan, pintaan ja veden alle. Laivue 2000 MLU -hankkeessa toteutetaan Hamina- ja Hämeenmaa -luokan taistelujärjestelmän elinkaaripäivitys ja Hamina -luokan ohjusveneidän laivatekninen peruskorjaus sekä merivoimien sukellusveneentorjuntakyvyn kehittäminen. Lisäksi kehittämisohjelmassa toteutetaan rannikon välittömän valmiuden joukkojen ja valmiusjoukkojen toisen vaiheen hankinnat.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Momentin määrärahasta arvioidaan käytettävän 346 107 000 euroa tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen ja 131 993 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakollinen kustannustasotarkistus (2018)	7 066
Menoajoitusmuutokset	-42 505
Momenttien 27.10.18 ja 27.10.01 väliset siirrot	13 585
Pansio-luokan miinalauttojen peruskorjaus (LTA1 2015)	-2 000
Puolustusbudjetin tasomuutos (HO 2015)	30 000
Toteutunut kustannustasotarkistus (2016)	-3 219
Yhteensä	2 927

2018 talousarvio	478 100 000
2017 talousarvio	475 173 000
2016 tilinpäätös	559 617 000

19. Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 600 000 euroa.

Valtuus

Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi -tilausvaltuuden maksatusmäärärahat sekä niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha perustuu vuoden 2015 talousarviossa hyväksytyyn Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi -tilausvaltuuteen.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi -tilausvaltuus	4 600	4 600
Valtuus yhteensä	4 600	4 600

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
2018 talousarvio	4 600 000
2017 talousarvio	4 600 000
2016 tilinpäätös	2 000 000

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 029 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
- 2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin
- 3) kaatuneiden muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet

	2016	2017	2018
	toteutuma	ennakoitu	tavoite

Toiminnallinen tehokkuus

Taloudellisuus

MPK:n julkisten hallintotehtävien vuosikustannukset (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus)/ko. toiminnan koulutusvuorokausimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus) (euroa)	39	53	53
---	----	----	----

Tuottavuus

MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutusvuorokausimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus)/ko. toimintaan kohdistettu MPK:n palkatun henkilöstön henkilötyövuosimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus) (vrk)	1 984	1 370	1 370
---	-------	-------	-------

	2016	2017	2018
	toteutuma	ennakoitu	tavoite

Tuotokset ja laadunhallinta

MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutusvuorokausimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus) (vrk)	67 200	51 000	51 000
MPK:n koulutuksen laadun parantamiseksi annettavan kouluttajakoulutuksen määrä koulutuspäivinä	5 000	3 000	3 000
MPK:n kurssityytyväisyys (oppilastyytyväisyys) asteikolla 1—5	4,27	4,00	4,00

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä			0
-----------------	--	--	---

2018 talousarvio	2 029 000
2017 talousarvio	2 029 000
2016 tilinpäätös	2 029 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Selvitysosa: Määrärahat suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin budjetoidaan ulkoasiainministeriön pääluokassa momentille 24.10.20 (sisältää EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusajan menot sekä operaatioihin lähdeettäessä palkkausmenot). Määrärahat sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin sekä tarkkailijatoiminnan menoihin budjetoidaan puolustusministeriön pääluokassa momentille 27.30.20.

Sotilaallinen kriisinhallinta on Suomen turvallisuuspolitiikan keskeinen keino ja osa Suomen puolustusta. Kansainvälisellä kriisinhallinnalla ennaltaehkäistään ja rajoitetaan kriisejä ja niiden vaikutusten ulottumista Suomeen. Samalla osallistuminen operaatioihin kehittää Suomen puolustuksessa ja Suomeen vaikuttavissa kriiseissä tarvittavia valmiuksia ja kykyjä. Suomen osallistuminen toteutetaan kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan periaatteiden mukaisesti.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Sotilaalliselle kriisinhallinnalle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Puolustusvoimat on toteuttanut sille osoitetut kriisinhallintatehtävät.
- Puolustusvoimilla on valmius osallistua uusiin operaatioihin ja koulutus- ja neuvontatehtäviin.
- Puolustusvoimat käyttää sotilaallisessa kriisinhallinnassa ensisijaisesti joukkoluettelon arvioitua yksiköitä.
- Suorituskyky on kyettävä käyttämään vaativissa ja nopeasti käynnistettävissä eri organisaatioiden operaatioissa sekä koulutus- ja neuvonantotehtävissä.
- Kriisinhallintatehtävissä palvelevien ja palvelleiden henkilöiden tukea ja tapaturmaetuksia kehitetään poikkihallinnallisessa yhteistoiminnassa asianomaisten viranomaistahojen kanssa Kansallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelman mukaisesti.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menot (milj. euroa)¹

	2016 toteutuma	2017 ennakoitu	2018 arvio
Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (UM)	50,6	49,8	53,0
Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja ylläpitomenot (PLM)	56,1	51,9	57,0
Yhteensä	106,7	101,7	110,0

¹ Vuoden 2016 osalta kassaperusteinen toteutuma. Ei sisällä kriisinhallintaan käytetyn kansallisen puolustuksen materiaalin hankkimisesta aiheutuvia menoja eikä arvonlisäveromenoja. Kriisinhallintajoukkojen suorituskyky perustuu pääosin kansallisen puolustuksen materiaaliin, jota täydennetään momentin 27.30.20 määrärahoilla hankitulla, olosuhteiden ja tehtävien kannalta välttämättömällä erikoismateriaalilla.

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 57 024 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapaturmavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen
- 2) EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenoihin sekä siirtokorvauksiin
- 3) sotilastarkkailijoiden palkkojen ja kansallisen päivärahan maksamiseen
- 4) valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen sekä kansainvälisten kriisinhallintakurssien menojen maksamiseen
- 5) suomalaisten kriisinhallintajoukkojen henkilöstön matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen
- 6) Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimeämien joukkojen varustamisesta aiheutuviin menoihin
- 7) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin
- 8) kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavaan tukeen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen
- 9) sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden materiaaliseen tukemiseen, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muuten osallistu
- 10) Strategic Airlift Capability (SAC) -sopimuksen hallinto- ja käyttökustannuksista aiheutuviin menoihin
- 11) Suomen osallistumisesta kansainväliseen helikopterirahastoon aiheutuviin menoihin
- 12) Suomen osallistumisesta Pohjoismaiden Base Camp -pooliin aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	915 000
02.	Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ALTHEA-operaatio)	255 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 438 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	4 900 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	15 430 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	5 512 000

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	7 900 000
10.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	230 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	320 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	17 240 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	175 000
17.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	653 000
18.	Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF)	56 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansainvälisestä helikopterirahastosta aiheutuviin menoihin, Pohjoismaiden Base Camp -pooliin osallistumisesta aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	1 000 000
Yhteensä		57 024 000

Selvitysosa: Määräraha on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2018. Näissä operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan olevan enimmillään noin 520 henkilötyövuotta.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten korvaukset ja muut tulot tuloutetaan momentille 12.27.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Afganistanin RS-operaatio	900
Ennakollinen kustannustasotarkistus (2018)	594
Irakin OIR-operaation jatkuminen vuonna 2018	5 430
Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	-2 100
Libanonin kriisinhallintaoperaatio	1 100
Muiden käyttösuunnitelmakohtien muutokset	-280
Toteutunut kustannustasotarkistus (2016)	-513
Yhteensä	5 131

2018 talousarvio	57 024 000
2017 talousarvio	51 893 000
2016 tilinpäätös	35 761 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksessa syntyviin kurssieroihin.

2018 talousarvio	10 000
2017 talousarvio	10 000
2016 tilinpäätös	35 653